

Κείμενο

[Τα κόμικς και οι υποστηρικτές τους]

Προβάλλοντας τα θετικά στοιχεία των κόμικς, οι υποστηρικτές τους ισχυρίζονται ότι αυτά αρθρώνουν έναν κριτικό λόγο για την ίδια την κοινωνία, εκφράζουν μηνύματα ανθρωπιστικά, αποδεσμευμένα από ρατσιστικές προκαταλήψεις και αισθήματα υπεροχής απέναντι σε κάποιες ομάδες ανθρώπων ή τάσεις επιβολής σε λαούς του Τρίτου Κόσμου. Καταδικάζουν κάθε μορφή φασισμού, στηλιτεύουν τα απολυταρχικά καθεστώτα, αμφισβητούν τους φορείς εξουσίας. Καταπιάνονται με προβληματισμούς της εποχής και αποτελούν απάντηση στον αμερικάνικο καπιταλισμό και ιμπεριαλισμό που επιβλήθηκε στους χώρους της επικοινωνίας και της τέχνης. Οι υποστηρικτές των κόμικς θεωρούν εξάλλου ότι η βία, η εγκληματικότητα και η σεξουαλική διάσταση της βίας δεν παρουσιάζεται μόνο στα κόμικς, αλλά και στη λογοτεχνία, ακόμα και στη λογοτεχνία για παιδιά, ή σε μεγαλύτερο βαθμό στις περιγραφές των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης.

Ο αναγνώστης των κόμικς δεν είναι μόνο παθητικό «υποκείμενο», αλλά και ενεργοποιημένο «πρόσωπο». Τα κόμικς είναι ερεθίσματα του νου και της φαντασίας και η εικόνα τους δεν είναι ούτε απλή ούτε ευκολοδιάβαστη. Συμπυκνώνει πληροφορίες που πρέπει να ερμηνευτούν. Οι χαρακτήρες που παρουσιάζονται στα κόμικς δεν είναι πάντα φανταστικά δημιουργήματα, αλλά συχνά πραγματικοί εκφραστές συγκεκριμένων ηθικών, κοινωνικών και ιδεολογικών αξιών. Έτσι επέρχεται ένα είδος «κάθαρσης» του αναγνώστη, καθώς αυτός ταυτίζεται με τον ήρωα των κόμικς. Οι ήρωες, τόσο διαφορετικοί μεταξύ τους, δεν είναι τυποποιημένοι, συμβατικοί, έχουν ο καθένας τους τα ιδιαίτερα εκείνα χαρακτηριστικά που τους κάνουν ξεχωριστούς. Κάποτε η προσωπικότητά τους είναι δανεισμένη από υπαρκτά πρόσωπα. Συχνά συναντάμε την ανθρώπινη εκδοχή του ρομαντικού ήρωα με αξίες, αρχές και πολιτική συνείδηση, που πιστεύει στη φιλία, τρέφει σεβασμό στις γυναίκες και γενικά λειτουργεί ως θετικό πρόσωπο.

Επιπλέον, τα κόμικς περιέχουν εικαστική ευαισθησία, καθώς η αισθητική τους παρουσίαση είναι ιδιαίτερα επιμελημένη, από το εξώφυλλο ως την τελευταία λεπτομέρεια και τη σχεδιαστική ακρίβεια. Περιέχουν εικαστικές λύσεις π.χ. την αίσθηση της απόστασης και της προοπτικής. Εικαστικά **κινήματα** μοντέρνας τέχνης, με χαρακτηριστική περίπτωση την Pop Art¹, έχουν εντάξει τα κόμικς στη θεματική τους (Λιχνεστάιν, Γουόρχολ, κ.ά.).

¹ Pop Art: καλλιτεχνικό κίνημα που αναπτύχθηκε αρχικά στη Μεγάλη Βρετανία και αργότερα στην Αμερική στα τέλη της δεκαετίας του 1950. Η Pop Art προβάλλει κατά κύριο λόγο σύμβολα του

Τα αποτελέσματα ερευνών εξάλλου δείχνουν πως το λεξιλόγιο των εικονογραφημένων ούτε φτωχό είναι ούτε καθηλωμένο σε μια αυθαίρετη γραμματική κι ένα αιρετικό συντακτικό. Στα περισσότερα κόμικς, οι ονοματοποιίες και οι άσχημες εκφράσεις κατέχουν ένα απειροελάχιστο ποσοστό του συνολικού λόγου. Μάλιστα έχει διαπιστωθεί ότι συχνά τα παιδιά χρησιμοποιούν, όταν μιλούν, ηχοποιήσεις ή ονοματοποιίες, όπως μπαμ, κρατς, σνιφ, αούχ, κ.ά. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν γνωρίζουν τις λέξεις «σύγκρουση», «γδούπος», «λυγμός», «πόνος», «θλίψη», «πυροβολισμός», «κλάμα», κ.ά. Ιδιαίτερα χρήσιμα μπορούν να αποδειχθούν τα κόμικς για τα παιδιά που πρωτοξεκινούν την ανάγνωση, καθώς παρουσιάζουν νέες λέξεις εμπλουτίζοντας έτσι το λεξιλόγιο των παιδιών. Τα κόμικς μπορούν να αποτελέσουν τη γέφυρα που ενώνει τη ζωγραφική με τη λογοτεχνία, αλλά και το εύκολο και ευχάριστο ανάγνωσμα με το καλό λογοτεχνικό βιβλίο.

Στ. Γρόσδος, Η διδακτική της λογοτεχνίας - Comic(ο)παιχνίδια. Στο: *Παράθυρο στην εκπαίδευση του παιδιού*, τεύχος 71, Σεπτ-Οκτ. 2011, 180-181(διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A. (Μονάδες 20)

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου σε 80-100 λέξεις.

(μονάδες 20)

B. (Μονάδες 15)

B1. Γιατί, σύμφωνα με το κείμενο, ο αναγνώστης των κόμικς δεν είναι μόνο παθητικό «υποκείμενο», αλλά και ενεργοποιημένο «πρόσωπο»; Πώς ενεργοποιείται ο αναγνώστης; Να απαντήσετε σε μια παράγραφο 60-80 λέξεων.

(μονάδες 10)

B2.α. Πώς αναπτύσσεται η τρίτη παράγραφος (Επιπλέον... Γουόρχολ, κ.ά.) του κειμένου;

(μονάδες 2)

B2.β. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

(μονάδες 3)

καταναλωτισμού, απλά αντικείμενα που άτομα περιορισμένης αντίληψης περί τέχνης τα θεωρούσαν στόχο ζωής. Μια από τις σημαντικότερες ίσως επιδράσεις της ήταν το γεγονός πως περιόρισε τη διάκριση ανάμεσα στις έννοιες της εμπορικής και υψηλής τέχνης. Στην Αμερική, εμφανίζεται στις αρχές της δεκαετίας του 1960. Οι καλλιτέχνες Άντι Γουόρχολ και Ρόι Λίχτενσταϊν δίνουν τη μεγαλύτερη ώθηση στην Pop Art.

Γ. (Μονάδες 15)

Γ1.α. Να γράψετε μία συνώνυμη (σημασιολογικά ισοδύναμη) λέξη για καθεμιά από τις λέξεις του κειμένου με την **έντονη γραφή**, λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία τους στο κείμενο: **προκαταλήψεις, επιβολής, στηλιτεύουν, κινήματα, έχουν εντάξει.**

(μονάδες 5)

Γ1.β. Να γράψετε μία πρόταση για καθεμιά από τις συνώνυμες λέξεις που επιλέξατε, έτσι ώστε να γίνεται φανερή η σημασία τους (μπορείτε να διαφοροποιήσετε τον γραμματικό τύπο ως προς την πτώση, τον αριθμό, το πρόσωπο, το χρόνο κ.λπ.).

(μονάδες 5)

Γ2.α. Να εντοπίσετε στο κείμενο μία περίπτωση χρήσης ασύνδετου σχήματος.

(μονάδες 2)

Γ2.β. Για ποιους λόγους χρησιμοποιεί ο αρθρογράφος το ασύνδετο σχήμα στο παράδειγμα που εντοπίσατε;

(μονάδες 3)